

1.

Het vijfde hoofdstuk van het evangelie volgens Marcus staat in het teken van genezingen. Jezus geneest een bezetene die geketend in de spelonken leeft. Jezus geneest een vrouw die al twaalf jaar aan bloedvloeingen lijdt en doet een meisje van twaalf jaar opstaan uit haar schijnbare dood. Het gevaar ligt hier op de loer dat we van Jezus een wonderdokter die dingen kan die niemand anders kan. Nu kunnen we niet ontkennen dat Jezus tot grote dingen in staat was, door de mens die hij was, door zijn charisma en zijn geestkracht. Maar vooral ook door de wijze waarop hij mensen benaderde, aantrok, aansprak en optilde. Hij ging gesprek aan, hoorde en zag, keek mensen in de ogen en dat alleen al werkt in veel gevallen genezend: er is iemand die mij aankijkt, die mij hoort en mij daarmee in mijn mens-zijn erkent en die naar mijn verhaal wil luisteren. Dat geeft ruimte van leven, dat is openbrekend en bevrijdend.

2.

Behalve belangrijke intermenselijke aspecten die we in deze verhalen kunnen herkennen, is er ook een reden waarom Marcus deze verhalen opschrijft en waarom hij ze op deze manier opschrijft.

Een man die bezeten is. Tegen de achtergrond van de Romeinse bezetting en de Joodse oorlog, we weten inmiddels dat Marcus in die tijd zijn evangelie schrijft, klinken in het woord bezeten ook andere woorden door: bezeten – bezet – in bezit genomen – in de greep van. Door wie: door legioenen, wie is dat? Dat zijn er velen.

Tijdens de Joodse oorlog hebben diverse Romeinse legioenen een rol gespeeld. Maar de belangrijkste was het 10^e legioen. Een groot elitekorps, denk aan de special forces, Korps commando troepen, of Republikeinse Garde van Assad. Zij stonden bekend om hun wreedheid, hun overwinningsdrang en beschikten over de meest geavanceerde wapens. Zij brachten ook in Galilea en andere landstreken van Judea de joods messiaanse opstandelingen ten val. Het tiende Legioen had een verpletterende indruk gemaakt met haar oorlogsmachines, waartegen zelfs de muren van Jeruzalem niet bestand waren. Na het platbranden van de tempel werden de vaandels van het Tiende Legioen in het voormalige hart van het heiligdom geplaatst. En - hoe cynisch – wat prijkte er voor symbool op de vaandels: een zwijn. De plek van het heiligdom wordt bezet – verontreinigd – door de overtreffende trap van onreinheid.

Het tiende en andere legioenen, trokken vernietigend, bloedvloeiend, moordend en verwoestend - met velen - vanuit Caesarea Filippi richting Jeruzalem. Die vernietigingstocht wordt door de Romeinen 'Evangelie' genoemd, *goed nieuws*: weer een duizendtal opstandelingen gedood, en weer, en opnieuw. Marcus laat Jezus vanuit Caesarea Filippi exact dezelfde route lopen en op alle plaatsen waar vernietiging plaatsvond en waar rijkelijk bloed had gevloeid een ander Evangelie verkondigen: Goed Nieuws, van een mens die bemoedigt, hoop geeft, mensen ziet staan in hun ellende, in hun ontmoediging. Hij laat weten: sta op uit je ontmoediging, uit je teleurstelling, je pijn en verdriet. Sta op uit dit bezette leven dat geen leven is en heb vertrouwen, want vertrouwen is je redding in deze moeilijke onleefbare dode tijd. Heb vertrouwen dat dit Romeins brute geweld niet het laatste woord heeft.

3.

In geen ander evangelie drijft Jezus zoveel demonen en onreine geesten uit dan bij Marcus. We zijn pas in het vijfde hoofdstuk en we hebben hier genezing 6,7, en 8 al te pakken. Marcus ziet het als een van de kernopdrachten van Jezus: om mensen te bevrijden van bezetting. Bezetting door overheersers, bezetting door systemen, bezet worden door dwanggedachten, bezet worden door... Door wat kun je als mens niet allemaal bezet worden. Vaak weten we niet eens wat ons leven bepaalt en stuurt, onbewust en ongemerkt. We zijn van kind af opgegroeid met gedachten over wat goed is en slecht, door 'zoals het hoort', door 'zo doen we dat hier altijd'. We worden bezet door het neoliberale denken van consumeren en 'greed is good' (hebzucht is goed). Zoals de katholieke kerk – zo heeft socioloog Frederic Martel na grondig onderzoek een 1500 interviews vastgesteld – bezet wordt door een sfeer van zwijgen, verzwijgen en hypocrisie. Maar we zijn ook opgegroeid in systemen van onderwijs en hoe de samenleving functioneert. Ze maken zo zeer deel uit van wie we zijn dat ze ons bezet houden zonder dat we dat altijd in de gaten hebben. En het is een legioen, ze zijn met velen.

Maar zouden we daar vanaf willen? Of vinden we het wel best zo? Willen we wel kijken naar hoe ons leven onder al die kleine bewuste en onbewuste bezettingen beperkt wordt en op bepaalde punten ook heel onvrij is? Willen we zien wie de slachtoffers zijn van de systemen die wij verinnerlijkt hebben en vanzelfsprekend vinden? Is er behoefte in ons leven aan een bevrijdingstocht langs kieren en spelonken, langs plaatsen waar bloed vloeit en mensen als levende doden terneergeslagen zijn? Wij, erfgenamen van de messiaanse beweging, mensen van de weg die Jezus ging. Wat is er nog tussen ons en Jezus, Zoon van de Allerhoogste? (Mc 5,7). Alles vernietigende legers hebben we in geen 75 jaar gezien in onze straten en wat we op tv zien over oorlog en geweld, bezet nog slechts zelden ons hart. Zijn we immuun geworden voor bezetting? Of raakt het ons niet meer omdat al we bezet zijn?

Laten we eerlijk zijn, wij hier samen zijn niet de grotbewoners, verreweg de meesten van ons zijn ook niet de slachtoffers, wij zijn ook net de onderkant van de samenleving. Ja er is verschil tussen meer en minder inkomen, tussen heftige levensverhalen en soepele levensverhalen, er is verschil. Maar we zijn niet de platgewalste slachtoffers beroofd door ellende. Maar we kennen wel een ander soort oorlog, de oorlog die te maken heeft met wat zich in ons allemaal heeft vastgezet. Een onzichtbare vijand die - terwijl je achteloos je inkopen doet - je hoofd insluit, systematisch je droombeelden bezet, zijn 'welvaartsevangelie' tussen je oren installeert: Zorg goed voor jezelf! Maak je eigen toekomst! Eet, koop en beleg! Kijk niet om naar wie achterblijven. Wie faalt heeft dat aan zichzelf te danken. Kijk voor je. Kijk omhoog. The sky is the limit!

Is er nog behoefte in ons leven aan een bevrijdingstocht langs kieren en spelonken, langs plaatsen waar bloed vloeit en mensen als levende doden terneergeslagen zijn? Of is het al te laat? Zijn we als de beide dochters uit het verhaal, wiens verhalen zo mooi in elkaar schuiven bij Marcus? (Mc 5,21-43). Een dochter staat in de bijbel altijd symbool voor het volk Israël. De ene generatie van het volk wordt al twaalf jaar bezet door bloedvloeien en de jonge generatie weet al die tijd – twaalf jaar – niet beter en is er zo door bezet dat het op sterven na dood is, niet tot leven en niet tot volwassenheid kan komen. Jezus breekt het van generatie op generatie doorgeven van onderdrukkende systemen open. Leg je niet neer bij de feiten, heb vertrouwen! Sta op! Ga op weg, kom tot leven, laat je niet bezetten door welke feiten, kleinhoudende gedachten, welk pijnlijk verleden dan ook.

4.

Genezing van bezetenheid, opstaan uit bezetting is een centraal thema in Marcus. 'Talita Qoem' – Meisje, ik zeg je, sta op! (Mc 5,41). Dat krachtige woord geeft mensen vertrouwen. Tegelijk boezemt het ook angst in. Angst bij de heersende religieuze leiders. Ze beschuldigen Jezus, zelf deel uit te maken van het kwaad. Hoe kan hij immers anders het kwaad zo dwingen en bedwingen? Ze zijn bang dat de bevrijdende werken van Jezus een nog groter kwaad over Judea afroepen: de totale vernietiging. Daarom is het beter te heulen met de vijand, de Romeinen te vriend te houden en hier en daar wat toe te geven.

En zo waren de tempelbeheerders en de hogepriesters collaborateurs geworden, marionetten van de keizer. Voor Jezus is precies dat de grootste bedreiging: dat je mee gaat lopen, mee gaat doen, overloopt. Dan immers raakt het koninkrijk verdeeld (Mc 3,29) en heeft de bezetter gewonnen. In de ogen van de tempel moeten daarom de opstandige messiaanse groepen zich scharen achter de tempel en hun verzet staken. In ogen van Jezus moet de tempel, met de messiaanse groepen opstaan tegen de bezetter en met de Thora als levenswijzer de weg van bevrijding bewandelen. Die tegengestelde richting van denken zal niet opgelost worden zoals we weten.

Genezing, is zo'n centraal begrip in het denken van Marcus over Jezus, dat vanaf het prille begin van de beweging, Jezus ook zijn leerlingen uitzend om demonen uit te drijven en te genezen (Mc. 3,15). Opnieuw een teken dat wat Jezus doet niet te maken heeft met wonderdokter Jezus, maar met een houding, een mensvisie, een gericht zijn op wat een mens nodig heeft. En vooral met een visie die, voorbij aan bezetting en onderdrukking, gericht is op menswaardig leven en samenleven. Om dit te bewerkstelligen moeten zowel volk als tempel bevrijdt worden van bezetting, daarom worden beiden in het verhaal bij elkaar gebracht: de dochter van het volk en de dochter van de Synagoge Overste. In het koninkrijk is geen verdeeldheid, anders zal het de bezetting en het daarmee gepaard gaande bloedvloeien niet overleven.

Zo wil hij ook ons, Messianisten van 2019, uitzenden om het Evangelie te verkondigen en om demonen uit te werpen. 'Talita Qoem': meisje – volk - sta op, er is werk te doen in ons eigen leven, in onze omgeving en in deze wereld.

Zeg Amen – zo moge het zijn